

10 Ιουνίου, 1996

[ΠΙΚΗΣ, Π., ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΑΡΤΕΜΗΣ,
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, ΚΑΛΛΗΣ, Δ/στές]

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΙ ΑΔΕΛΦΟΣ ΛΤΔ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ,

Εφεσείοντες-ενάγοντες,

v.

SEADOLL MARINE CO LTD,

Εφεσιβλήτων-εναγομένων.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 8086)

---

*Ναυτοδικείο — Δικονομία Ναυτοδικείου — Σκοπός ανταλλαγής δικο-
γράφων — Παράλειψη υποβολής απάντησης από τον ενάγοντα, του
στερεί τη δυνατότητα αμφισβήτησης οιαδήποτε γεγονότος εκτός με
άδεια του Δικαστηρίου — Σιωπή ενάγοντα, υποδηλώνει παραδοχή.*

5

*Πολιτική Δικονομία — Δικόγραφα — Σκοπός δικογράφων — Καθορι-
σμός επιδίκων θεμάτων μέσω των δικογράφων.*

Οι εφεσείοντες - ενάγοντες, αξίωσαν αποζημιώσεις από τους
εφεσιβλήτους - εναγόμενους για παράβαση σύμβασης θαλάσσιας με- 10
ταφοράς σιδήρου, επειδή, κατά τους ισχυρισμούς τους παραδόθηκε
λιγότερη ποσότητα από εκείνη που φορτώθηκε.

Το Ναυτοδικείο, απόρριψε την αγωγή επειδή ήρθε ότι οι εφεσεί- 15
οντες - ενάγοντες δεν απόδειξαν την ποσότητα που φορτώθηκε και
συνεπώς δεν μπορούσε να συσχετιστεί με εκείνη που παραδόθηκε.

Οι εφεσιβλήτοι - εναγόμενοι, δεν αρνήθηκαν με σαφήνεια τους
ισχυρισμούς των εφεσεϊόντων - εναγόντων ως προς την παραδοθεί- 20
σα ποσότητα και πρότειναν ότι αυτό ισοδυναμούσε με άρνηση.
Αντίθετα οι εφεσείοντες - ενάγοντες, εισηγήθηκαν ότι σήμαινε πα-
ραδοχή.

Με έφεσή τους οι εφεσείοντες - ενάγοντες πρόσβαλαν το εύρημα 25
του Δικαστηρίου ότι δεν αποδείχθηκε η παραδοθείσα ποσότητα σι-
δήρου.

Αποφασίστηκε ότι:

- 5 (1) Οι Κυπριακοί Θεσμοί Ναυτοδικείου που διέπουν τα δικό-
γραφα και το περιεχόμενό τους, δε διαφέρουν ουσιαστικά
από τους αντίστοιχους Αγγλικούς Θεσμούς ή τους Θεσμούς
της Πολιτικής Δικονομίας της Κύπρου (Δ.19 θ.11).
- 10 (2) Η απάντηση είναι το μέσον αμφισβήτησης των ισχυρισμών
του ενάγοντα ως προς τα γεγονότα που στοιχειοθετούν την
απαίτηση.
- (3) Η σιωπή έναντι των ισχυρισμών του ενάγοντα αναφορικά με
τα ουσιώδη γεγονότα υποδηλώνει παραδοχή.
- 15 (4) Η ασάφεια καθιστούσε τη θέση των εφεσιβλήτων - εναγομέ-
νων διφορούμενη σε βαθμό που να δικαιολογεί επανεκδίκαση
της υπόθεσης εκτός των σημείων τα οποία κρίθηκαν στην
πρωτόδικη διαδικασία.

20 *Η έφεση έγινε δεκτή με έξοδα. Διατά-
χθηκε επανεκδίκαση πλὴν των σημεί-
ων που κρίθηκαν στην πρωτόδικη
διαδικασία και δεν αμφισβητήθηκαν.*

25 *Αναφερόμενες υποθέσεις:*

G.I.P. Constructions v. Neophytou and Others (1983) 1(B) C.L.R. 669,

30 *Χαράλαμπος v. Λαμπρή (1994) 1 Α.Α.Δ. 216,*

Loucaides v. C.D.Hay and Sons Ltd (1971) 1 C.L.R. 134.

Έφεση.

- 35 Έφεση από τους ενάγοντες κατά της απόφασης Δικαστή του
Ανωτάτου Δικαστηρίου (Παπαδόπουλος, Δ.) που δόθηκε στις
21/2/90 (Αγωγή Ναυτ. 157/84), με την οποία απορρίφθηκε η αγω-
γή τους εναντίον των εναγομένων για αποζημιώσεις και παρα-
βάσεις της μεταξύ τους σύμβασης μεταφοράς φορτίου διά θα-
40 λάσσης, του οποίου ήσαν ιδιοκτήτες.

N. Μαρκίδου και Δημητρίου, για τους Εφεσίειοντες.

A. Χαβιαράς, για τους Εφεσίβλητους.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Την ομόφωνη απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Γ. Μ. ΠΙΚΗΣ, Π.

ΠΙΚΗΣ, Π.: Το ναυτοδικείο απέρριψε την αγωγή των εφeseιώντων, εναντίον των εφeseιβλήτων, για αποζημιώσεις και παραβάσεις της μεταξύ τους σύμβασης μεταφοράς φορτίου δια θαλάσσης του οποίου ήσαν ιδιοκτήτες. Οι παραβάσεις είχαν κατ' ισχυρισμό προκύψει από την παράδοση μικρότερης ποσότητας φορτίου σιδήρου από εκείνη που παραδόθηκε από τους φορτωτές. Το εμπόρευμα φορτώθηκε σε λιμάνι της Αγγλίας για μεταφορά στο λιμάνι της Λεμεσού. Το δικαστήριο απέρριψε την αγωγή για το λόγο και μόνο ότι δεν αποδείχθηκε η ποσότητα των φορτωθέντων εμπορευμάτων. Επομένως η ποσότητα των παραδοθέντων εμπορευμάτων δεν μπορούσε να συσχετισθεί με το φορτωθέν εμπόρευμα για να καταφανεί αν υπήρχε έλλειμμα.

Με την έφεση προσβάλλεται το εύρημα ότι δεν αποδείχθηκε η ποσότητα των εμπορευμάτων που οι φορτωτές παρέδωσαν στο πλοίο για μεταφορά στη Λεμεσό. Οι εφeseιόντες υποστηρίζουν, όπως υποστήριξαν και στο πρωτόδικο δικαστήριο, ότι η ποσότητα του φορτωθέντος εμπορεύματος ήταν παραδεκτή, γεγονός στο οποίο αποδίδεται και η μή προσαγωγή μαρτυρίας για την απόδειξή του. Η παραδοχή είχε προκύψει από την Απάντηση των εφeseιβλήτων στην Απαίτηση. Η εντύπωσή τους ότι το επίμαχο γεγονός ήταν παραδεκτό ενισχύθηκε και από τις εισαγωγικές δηλώσεις των μερών οι οποίες απέβλεπαν στον περιορισμό των επιδίκων θεμάτων.

Σύμφωνα με τα ευρήματα του δικαστηρίου, στα οποία προέβη μετά την αξιολόγηση της προσαχθείσας μαρτυρίας, η ποσότητα του εκφορτωθέντος σιδήρου ήταν κατά 34.96 τόνους μικρότερη εκείνης η οποία καταγράφεται στη φορτωτική. Το εύρημα ως προς την ποσότητα του εκφορτωθέντος εμπορεύματος δεν αποτελεί επίδικο θέμα στην έφεση ούτε τέθηκε υπό αμφισβήτηση. Επίσης δεν αμφισβητείται η ορθότητα της καθοδήγησης του δικαστηρίου αναφορικά με τις επιπτώσεις της καταγραφής της ποσότητας του φορτίου στη φορτωτική. Η θεώρηση της αποδεικτικής αξίας της φορτωτικής ως μαρτυρίας για το εμπόρευμα που φορτώθηκε στο πλοίο δεν αποτελεί επίδικο θέμα της έφεσης. Το πρωτόδικο δικαστήριο διαπίστωσε μετά από εκτεταμένη αναφορά στη νομολογία, ότι η φορτωτική δεν αποτελεί ούτε συμπερασματική ούτε εκ πρώτης όψεως μαρτυρία ως προς την ποσότητα του εμπορεύματος το οποίο φορτώνεται στο πλοίο. Συνεπώς εναπόκειται στους εφeseιόντες να αποδείξουν την ποσότητα των

5 εμπορευμάτων τα οποία παραδόθηκαν στους μεταφορείς. Στην απουσία τέτοιας μαρτυρίας δεν μπορούσε να συσχετισθεί η ποσότητα του εκφορτωθέντος εμπορεύματος με εκείνη η οποία είχε φορτωθεί. Κατά συνέπεια το δικαστήριο έκρινε ότι δεν αποδείχθηκε η υπόθεση των εφεσειόντων.

10 Οι διάδικοι συμφώνησαν κατά την έναρξη της δίκης ότι η αξία του σιδήρου ο οποίος μεταφέρθηκε ήταν κατά τον κρίσιμο χρόνο £105 τον τόνο. Κατά πόσο οι εφεσειόντες κωλύονται, από τους κανόνες της Χάγης (άρθρο IV παράγραφος (5) του παραρτήματος του περί Μεταφοράς Αγαθών δια Θαλάσσης Νόμου, ΚΕΦ. 263), να αξιώσουν ποσό μεγαλύτερο των £100 κατά δέσμη σιδήρου, δεν αποφασίστηκε ενόψει της κατάληξης του δικαστηρίου, η οποία καθιστούσε το ερώτημα θεωρητικό. Το φλέγον ζήτημα (της 15 έφεσης) είναι κατά πόσο οι εφεσιβλήτοι παραδέχθηκαν με την απάντησή τους, την ποσότητα των εμπορευμάτων τα οποία παρέλαβαν για μεταφορά στην Κύπρο, ή αν η θέση τους ήταν αμφιλεγόμενη σε βαθμό που να δημιουργείται ασάφεια ως προς τα επίδικα θέματα.

20 Η θέση των εφεσειόντων για την ποσότητα του εμπορεύματος που παραδόθηκε στο πλοίο διατυπώνεται στην παράγραφο 3 της Απαίτησης (petition). Ισχυρίζονται ότι οι φορτωτές παρέδωσαν στο πλοίο 1.664,30 τόνους συγκεκριμένης ποιότητας σιδήρου. Η 25 απάντηση των εφεσιβλήτων στον ισχυρισμό αυτό περιέχεται στην παράγραφο 2 της υπεράσπισης (Answer) η οποία έχει ως εξής:

30 "2. With regard to paragraph 3 of the Petition the Defendants say the cargo in question was said by the shippers to consist of:

8 mm	297 bundles	649.830 mt
10 mm	349 bundles	766.170 mt
12 mm	106 bundles	248.300 mt
	-----	-----
	752 bundles	1664.300 mt"

35 Μετάφραση στα Ελληνικά (ελεύθερη):

40 "2. Αναφορικά με την παράγραφο 3 του υπομνήματος οι εναγόμενοι λένουν ότι το φορτίο υπό συζήτηση ελέγχθη από τους φορτωτές, ότι συνίστατο από:

8 χ.μ.	297 δέσμες	649,830 μ.τ.
--------	------------	--------------

10 χ.μ	349	“	766,170 μ.τ.
12 χ.μ.	106	“	248,300 μ.τ.
	-----		-----
	752	δέσμες	1664,300 μ.τ.”

5

Το πρωτόδικο δικαστήριο έκρινε ότι η επανάληψη των όρων του περιεχομένου της φορτωτικής αναφορικά με το αντικείμενο της μεταφοράς δεν αποτελεί παραδοχή ότι όντως φορτώθηκε στο πλοίο η συγκεκριμένη ποσότητα σιδήρου. Ό,τι παραγνωρίζεται στην πρωτόδικη απόφαση είναι ο σκοπός της παραγράφου 2 της απάντησης που ήταν η διατύπωση των θέσεων των εφεσιβλήτων σ' απάντηση στους ισχυρισμούς των εφεσειόντων επί του θέματος. Η παράγραφος 2, της υπεράσπισης δεν δίδει σαφή απάντηση στους ισχυρισμούς των εφεσειόντων ότι φορτώθηκε στο πλοίο η συγκεκριμένη ποσότητα φορτίου. Ακόμα η αναγραφή του περιεχομένου της φορτωτικής σε σχέση με την ποσότητα του φορτίου η οποία συμπίπτει με τους ισχυρισμούς των εφεσειόντων άφησε την εντύπωση ότι οι ισχυρισμοί των εφεσειόντων για την ποσότητα του παραληφθέντος εμπορεύματος, δεν αμφισβητούνται. Η εντύπωση αυτή ενισχύθηκε και μετατράπηκε, σύμφωνα με τους εφεσειόντες, σε σταθερή πεποίθηση μετά τις εναρκτήριες δηλώσεις των διαδίκων που έγιναν προς τον σκοπό περιορισμού των επιδίκων θεμάτων.

10

15

20

Οι εφεσειόντες υπέβαλαν ότι η μή άρνηση των ισχυρισμών τους στην παράγραφο 2, της Απαίτησης, εξυπακούει την παραδοχή της από τους εφεσίβλητους, σύμφωνα με τους ισχύοντες δικονομικούς κανόνες. (Ord. 19, γ.13 των Αγγλικών Θεσμών Πολιτικής Δικονομίας που ίσχυαν το 1960.) Διαζευκτικά εισηγήθηκαν ότι αν δεν τεκμηριώνεται παραδοχή των, η θέση των εφεσιβλήτων υπήρξε ασαφής στο κρίσιμο αυτό σημείο ώστε να καθίσταται αδύνατος ο προσδιορισμός των επιδίκων θεμάτων, γεγονός που δικαιολογεί την επανεκδίκαση της υπόθεσης σύμφωνα με την αρχή η οποία διατυπώνεται στην *G.I.P. Constructions v. Neophytou and Another* (1983) 1(B) C.L.R. 669, η οποία ακολουθήθηκε στη μεταγενέστερη απόφαση του εφετείου *Χαγαλάμπους v. Λαμπρή* (1994) 1 Α.Α.Δ. 216. Στην *G.I.P. Constructions*, υποδεικνύεται ότι τα δικόγραφα σκοπούν στη στοιχειοθέτηση των επιδίκων θεμάτων προς οριοθέτηση του πλαισίου της δίκης. Ο βέβαιος προσδιορισμός των επιδίκων θεμάτων αποκλείει τον αιφνιδιασμό και παρέχει στους αντιδίκους την πρόπευσα ευκαιρία να θέσουν ενώπιον του δικαστηρίου την υπόθεσή τους. Το δικαστήριο επεσήμανε στην *G.I.P. Constructions* :

25

30

35

40

“Unless the triable issues are properly defined, the path of trial remains unmarked and the ends of justice may be defied by uncertainty.” (σελ. 680):

5 Μετάφραση στα Ελληνικά (ελεύθερη):

10 “Εκτός εάν τα επίδικα θέματα προσδιορίζονται με τον πρό-
ποντα τρόπο, η πορεία της δίκης παραμένει ακαθόριστη και
οι σκοποί της δικαιοσύνης μπορεί να ματαιωθούν από την
αβεβαιότητα.”

15 Οι εφεσίβλητοι αμφισβήτησαν ότι η Ord. 19. r.13 των παλαιών
Αγγλικών Θεσμών τυγχάνει εφαρμογής. Υποστήριξαν ότι οι
πρόνοιες των Κυπριακών Θεσμών Ναυτοδικείου ως προς το πε-
20 ριεχόμενο των δικογράφων είναι περιοριστικές ώστε να μή αφήνε-
ται πεδίο για την προσεπίκληση των Αγγλικών Θεσμών βάσει του
Κ.237 των Θεσμών Ναυτοδικείου, προς συμπλήρωση οποιουδή-
ποτε δικονομικού κενού. Υπέβαλαν ότι οι Κυπριακοί Θεσμοί
25 Ναυτοδικείου ως προς τον προσδιορισμό των επιδίκων θεμάτων
δεν εξισώνουν τη μή ρητή ή εξυπακουόμενη άρνηση των ισχυρι-
σμών του ενάγοντος με σιωπηρή παραδοχή των γεγονότων· συ-
νεπώς η παράλειψη των εφεσιβλήτων να προβούν σε ρητή άρνη-
ση των ισχυρισμών που περιέχονται στην παράγραφο 2 της
απαίτησης δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως υποδηλώνουσα παραδο-
χή των γεγονότων.

Είμαστε της γνώμης ότι οι Κυπριακοί Θεσμοί Ναυτοδικείου
που διέπουν τα δικόγραφα και το περιεχόμενό τους δε διαφέ-
30 ρουν ουσιαστικά από τους αντίστοιχους Αγγλικούς Θεσμούς ή
τους Θεσμούς Πολιτικής Δικονομίας της Κύπρου (Δ.19, θ.11).
Τα δικόγραφα εξυπηρετούν τον ίδιο σκοπό στον τομέα της δι-
καιοδοσίας ναυτοδικείου, όπως και στους άλλους τομείς της δι-
αστικής δικαιοδοσίας. Στοχεύουν στον καθορισμό των εκατέρω-
35 θεν θέσεων σε σχέση με την απαίτηση προς τον σκοπό προσδιο-
ρισμού της διαφοράς αφενός και των αμφισβητούμενων γεγονό-
των αφετέρου.

Κατ’ αρχή η ανταλλαγή δικογράφων δεν είναι απαραίτητη σε
υποθέσεις ναυτοδικείου. Ο Κ.38 των Θεσμών Ναυτοδικείου,
40 προβλέπει ότι οι διάδικοι εκθέτουν προφορικά όλα τα γεγονότα
στα οποία βασίζονται. Μετά τις δηλώσεις αυτές το δικαστήριο
διαπιστώνει κατά πόσο υπάρχουν αμφισβητούμενα γεγονότα και
αν ναι, τα καταγράφει (Κ.39). Η καταγραφή αποβλέπει στον
προσδιορισμό των επιδίκων θεμάτων. Και η ανταλλαγή δικο-

γράφων όταν διατάσσεται ως υποκατάστατο της διαδικασίας που προβλέπεται στους Κ.38 και Κ.39, έχει τον ίδιο σκοπό, δηλαδή τον προσδιορισμό των αμφισβητούμενων γεγονότων και επιδίκων θεμάτων.

5
Ο Κ.82 των Θεσμών Ναυτοδικείου παρέχει την ευχέρεια στο δικαστήριο να διατάξει την ανταλλαγή εγγράφων προτάσεων ως διαζευκτικό τρόπο προσδιορισμού των επιδίκων θεμάτων προς εκείνο ο οποίος προβλέπεται από τους Κ.38 και Κ.39. Οι έγγραφες προτάσεις υποδιαιρούνται σε σύντομες παραγράφους στις 10 οποίες διατυπώνονται επακριβώς τα γεγονότα επί των οποίων βασιζονται αντίστοιχα οι διάδικοι (Κ.87). Εάν ο εναγόμενος δεν υποβάλει απάντηση, δεν του παρέχεται η δυνατότητα να αμφισβητήσει οποιοδήποτε γεγονός εκτός εάν του παρασχεθεί ειδική άδεια προς τούτο, από το Δικαστήριο. Η απάντηση είναι το μέ- 15 σο αμφισβήτησης των ισχυρισμών του ενάγοντα ως προς τα γεγονότα που στοιχειοθετούν την απαίτηση.

Η αντάλλαγή δικογράφων εξυπηρετεί τον ίδιο σκοπό με εκεί- 20 νου που προβλέπεται από τις διατάξεις των Κ.38 και Κ.39 των Θεσμών Ναυτοδικείου. Το αντικείμενο είναι η έκθεση των εκατέρωθεν θέσεων σε σχέση με την απαίτηση προς τον σκοπό προσδιορισμού των αμφισβητούμενων γεγονότων και σε συνάρτηση προς αυτά, των επιδίκων θεμάτων. Τα δικόγραφα όπου διατάσσονται δεν υποκαθιστούν μόνο τις διατάξεις του Κ.38 αλλά και 25 εκείνες του Κ.39 σε σχέση με τον προσδιορισμό των αμφισβητούμενων γεγονότων. Η σιωπή έναντι των ισχυρισμών του ενάγοντα αναφορικά με τα ουσιώδη γεγονότα όντως υποδηλώνει παραδοχή. Όπως διαπιστώθηκε στη *G. I. P. Constructions*, όπου τα δικόγραφα είναι ασαφή ως προς τα αμφισβητούμενα γεγονό- 30 τα, καθίσταται αδύνατη η διεξαγωγή δίκαιης δίκης. Σε τέτοια περίπτωση τα δικόγραφα δε στοιχειοθετούν την τροχιά που θα διατρέξει η αμαξοστοιχία της δίκης για να συσχετίσουμε την παρομοίωση που γίνεται στη *Christakis Loucaides v. C.D. Hay and Sons Ltd*. (1971) 1 C.L.R. 134, αλλά αφήνουν πεδίο για τη δια- 35 σταύρωση των γραμμών με κίνδυνο τον εκτροχιασμό της αμαξοστοιχίας. Στην προκείμενη περίπτωση η αναγραφή της ποσότητας του φορτίου στην παράγραφο 3 της υπεράσπισης μπορούσε εύλογα να δημιουργήσει την εντύπωση ότι η ποσότητα του φορτωθέντος εμπορεύματος ήταν παραδεκτή. Από την άλλη πλευρά 40 ο συσχετισμός της ποσότητας με τους ισχυρισμούς των φορτωτών καθιστούσε την απάντηση των εναγομένων διαφορούμενη. Η ασάφεια αυτή θα μπορούσε να αρθεί με τις εισαγωγικές δηλώσεις των μερών, πράγμα το οποίο δεν έγινε. Τουναντίον η αβε-

5 βαιότητα ως προς τα επίδικα θέματα παρατάθηκε. Όπως υποδεικνύεται στην *G.I.P. Constructions*, ο καθορισμός των επιδίκων θεμάτων δεν μπορεί να αφήνεται σε αβεβαιότητα σε βαθμό που ο προσδιορισμός τους να αποτελεί ζήτημα εικασίας "inconclusive guesswork". Η δικαιοσύνη, σημειώνεται, δεν μπορεί να απονέμεται πάνω σε αβέβαιο βάθρο "justice cannot be administered upon a premise of uncertainty". Θα ήταν θλιβερό αν ο διάδικος εστερείτο της ευκαιρίας να αποδείξει την υπόθεσή του λόγω της παρερμηνείας των θέσεων του αντιδίκου ως αποτέλεσμα της ασάφειας του δικογράφου. Η ασάφεια προέκυψε από την μη άρνηση των ισχυρισμών των εφεσειόντων στην παράγραφο 3 της απαίτησης σε συνδυασμό με την καταγραφή των εμπορευμάτων που υποδήλωνε παραδοχή τους αφενός και την συνάρτηση των ισχυρισμών αυτών με τα λεγόμενα των φορτωτών αφετέρου. Ο συνδυασμός αυτός καθιστούσε τη θέση των εφεσιβλήτων διαφορούμενη, με αποτέλεσμα την ασάφειά της ως προς τα επίδικα θέματα σε βαθμό που να δικαιολογείται η εφαρμογή της αρχής στην *G.I.P. Constructions*.

20 Η έφεση επιτρέπεται με έξοδα. Η πρωτόδικη απόφαση παραμερίζεται. Διατάσσεται η επανεκδίκαση της υπόθεσης σε όλα τα σημεία εκτός εκείνα τα οποία κρίθηκαν στην πρωτόδικη διαδικασία και δεν αμφισβητήθηκαν, δηλαδή την ποσότητα των εκφορτωθέντων εμπορευμάτων. Οι διάδικοι θα είναι ελεύθεροι να τροποποιήσουν τα δικόγραφα προς αποσαφήνιση των θέσεών τους. Τα έξοδα της πρωτόδικης διαδικασίας θα ακολουθήσουν το αποτέλεσμα της δεύτερης δίκης.

30 *Η έφεση επιτυγχάνει με έξοδα. Διατάσσεται επανεκδίκαση πλην των σημείων που κρίθηκαν στην πρωτόδικη διαδικασία και δεν αμφισβητήθηκαν.*